

Finansudvalget
FIU § alm. del - Svar på § 11 Spørgsmål 1
Offentligt

Justitsministeriet

Lovafdelingen

Kontor: Statsretskontoret
Sagsnr.: 2005-792-0139
Dok.: MOA40125

Besvarelse af spørgsmål nr. 1 af 7. november 2005 fra Folketingets Finansudvalg (FIU alm. del)

Spørgsmål:

"Finansudvalget udbeder sig en redegørelse for den tavshedspligt, der er pålagt medlemmer af Folketinget i forbindelse med udøvelsen af deres hverv. Der udbedes endvidere en redegørelse for den offentlige forvaltnings adgang til at fortrolighedsstemple oplysninger og dokumenter (de hensyn, der gør fortrolighedsstempling relevant, evt. som en tidsbegrænset fortrolighedsstempling), samt de muligheder medlemmer af Folketinget har for at efterprøve rimeligheden af denne fortrolighedsstempling."

Svar:

1. Tavshedspligt for personer, der virker i offentlig tjeneste eller hverv, er reguleret i straffelovens §§ 152 og 152 e, der har følgende ordlyd:

"§ 152. Den, som virker eller har virket i offentlig tjeneste eller hverv, og som uberettiget videregiver eller udnytter fortrolige oplysninger, hvortil den pågældende i den forbindelse har fået kendskab, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder.

Stk. 2. ...

Stk. 3. En oplysning er fortrolig, når den ved lov eller anden gyldig bestemmelse er betegnet som sådan, eller når det i øvrigt er nødvendigt at hemmeligholde den for at varetage væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser.

§ 152 e. Bestemmelserne i §§ 152-152 d omfatter ikke tilfælde, hvor den pågældende:

1) er forpligtet til at videregive oplysningen eller

2) handler i berettiget varetagelse af åbenbar almeninteresse eller af eget eller andres tarv."

Den almindelige tavshedspligtbestemmelse i § 152, stk. 1, gælder som nævnt for personer "i offentlig tjeneste eller hverv". Dette udtryk omfatter ikke blot ministre og embedsmænd, men også f.eks. medlemmer af Folketinget og de ansatte i Folketinget, jf. bl.a. betænkning nr. 998/1984 om tavshedspligt, side 50, og Vagn Greve m.fl., Kommenteret Straffelov, Speciel del, 8. udgave (2005), side 75, 103 og 119.

Efter § 152, stk. 1, gælder tavshedspligten med hensyn til fortrolige oplysninger, som den pågældende har fået kendskab til i forbindelse med offentlig tjeneste eller hverv. Et folketingsmedlem vil således være undergivet tavshedspligt med hensyn til fortrolige oplysninger, som det

pågældende medlem har fået kendskab til i forbindelse med udøvelsen af sit hverv som folketingsmedlem, f.eks. gennem ministres besvarelser af spørgsmål fra folketingsudvalg.

Det følger dog af den nævnte bestemmelse, at en videregivelse af fortrolige oplysninger kun er strafbar, hvis videregivelsen i det enkelte tilfælde må anses for "uberettiget".

Endvidere følger det af straffelovens § 152 e, at bl.a. bestemmelsen i § 152 ikke omfatter tilfælde, hvor den pågældende enten er forpligtet til at videregive en fortrolig oplysning eller handler i berettiget varetagelse af åbenbar almeninteresse eller af eget eller andres tarv.

Med hensyn til spørgsmålet om, hvornår en oplysning er fortrolig, følger det af straffelovens § 152, stk. 3, at en oplysning er fortrolig, når den ved lov eller anden gyldig bestemmelse er betegnet som sådan, eller når det i øvrigt er nødvendigt at hemmeligholde den for at varetage væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser, f.eks. enkeltpersoners interesse i at beskytte oplysninger om deres personlige forhold eller private selskabers og foreningers interesse i at beskytte oplysninger om drifts- eller forretningsforhold.

Det skal endvidere bemærkes, at enkelte folketingsmedlemmer i forbindelse med udøvelsen af deres hverv kan være undergivet særlige tavshedspligtbestemmelser. Det følger f.eks. af § 5 i lov nr. 378 af 6. juli 1988 om etablering af et udvalg om forsvarrets og politiets efterretningstjenester, at medlemmerne af det særlige udvalg – der efter loven skal være medlemmer af Folketinget – og sekretæren er forpligtet til at bevare tavshed om, hvad de erfarer i udvalget.

2. Der er ikke fastsat generelle regler, der nærmere regulerer spørgsmålet om den offentlige forvaltnings adgang til at fortrolighedsstemple oplysninger og dokumenter, der fremsendes til Folketinget eller et af Folketingets udvalg.

Om det nævnte spørgsmål anføres følgende i John Vogter m.fl., Juristen 1990, side 363:

"Selv om spørgsmålet tidligere har givet anledning til en vis tvivl, må det i dag nok antages, at en minister ikke har nogen almindelig adgang til særskilt at pålægge Folketingets medlemmer en tavshedspligt med hensyn til materiale, som ministeren sender til Folketinget eller et af Folketingets udvalg. Derimod er der ikke noget til hinder for, at vedkommende minister ved fremsendelse af fortroligt materiale til Folketinget på selve fremsendelsesskrivelsen enten i teksten eller ved et stempel udtrykkeligt markerer, at materialet efter ministerens opfattelse er omfattet af lovgivningens regler om tavshedspligt. En sådan påtegning er særdeles praktisk ikke mindst i tilfælde, hvor oplysningerne i det pågældende materiale ikke efter deres karakter umiddelbart fremtræder som fortrolige, men hvor hensynet til, at materialet hemmeligholdes, skyldes internationale aftaler eller kutymer, som det er rimeligt og hensigtsmæssigt at gøre medlemmerne af Folketinget opmærksom på. Markeringen skyldes også hensynet til Folketingets personale, idet det ved en tydelig påtegning om, at materialet efter vedkommende ministers opfattelse er fortroligt, ikke ved en fejltagelse fremlægges i presselogen eller i øvrigt gøres tilgængeligt for pressen."

Som det fremgår af det anførte, kan en minister ikke ved at fortrolighedsstemple materiale, der fremsendes til Folketinget eller et af Folketingets udvalg, pålægge medlemmerne af Folketinget tavshedspligt i forhold til det fremsendte materiale. En sådan påtegning er blot udtryk for, at materialet efter den pågældende ministers opfattelse indeholder oplysninger af fortrolig karakter.

Formålet med en fortrolighedsstempling er således at undgå, at der i forbindelse med en sags behandling i f.eks. et folketingsudvalg utilsigtet sker et brud på fortroligheden, f.eks. ved, at et dokument gøres tilgængeligt for pressen eller ved, at udvalgets medlemmer offentligt refererer de pågældende fortrolige oplysninger.

En fortrolighedsstempling af materiale, der fremsendes til Folketinget eller et af Folketingets udvalg, har derfor alene karakter af en praktisk orientering af bl.a. medlemmerne af Folketinget om, at det fremsendte materiale efter den pågældende ministers opfattelse indeholder oplysninger af fortrolig karakter.

Spørgsmålet om, hvorvidt et folketingsmedlem efter straffelovens §§ 152 og 152 e er berettiget til at offentliggøre fortrolighedsstemplet materiale, skal således principielt vurderes af det enkelte medlem, eventuelt med bistand fra Folketingets administration. I den forbindelse bemærkes, at Folketinget naturligvis altid vil kunne rette henvendelse til det pågældende ministerium, såfremt man finder, at en fortrolighedsstempling giver anledning til spørgsmål eller overvejelser.